

УДК 330.5

Проскурович О.В.,
к.е.н., доцент кафедри ЕАМ та ІТБ,
Меркушин К.Р.,
студент ОП «Економічна кібернетика»
Хмельницький національний університет,
м. Хмельницький, Україна

АДАПТАЦІЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Вітчизняна економіка перебуває у стані кризи через значне падіння реального ВВП, високу інфляцію, зростання боргового бюджетного навантаження, уповільнення бізнес-активності тощо. З початку військової агресії збільшилися обсяги міжнародної фінансової допомоги, що є джерелом здійснення реформ в Україні та формування оптимальної стратегії і тактики повоєнного відновлення економіки. Необхідність проведення реформ в Україні одночасно з процесом повоєнної відбудови є важливою складовою успішності реформ та їх відповідності вимогам сучасного світу.

Одним із напрямків відновлення вітчизняної економіки є покращення її фінансової стабільності. Під фінансовою стабільністю розуміється стан, за якого фінансова система, яка включає фінансових посередників, ринки та ринкову інфраструктуру, здатна протистояти потрясінням і усуненню фінансового дисбалансу, не поступаючись місцем накопиченню процеси, які погіршують розподіл заощаджень на інвестиційні можливості та обробку платежів в економіці. Тому, сильна та інтегрована фінансова система має важливе значення для підтримки зростання та стійкості реальної економіки України та Єврозони. Надзвичайно важливо постійно оцінювати та розглядати вплив економічного середовища на фінансову стабільність.

У 2023 р. НБУ забезпечив макроекономічну, фінансову та валютну стабільність в державі. Україна отримала рекордний рівень зовнішньої міжнародної допомоги (близько 43 млрд дол.). Економіка зросла на 5 %, інфляція складала близько 5 %, рекордний рівень золотовалютних резервів НБУ (більше 40 млрд дол.), ситуація на валютному ринку є стабільною, контрольованою [1]. Усе це підтверджує той факт, що фінансовий сектор успішно адаптувався до роботи в складних умовах війни.

Потрясіння в банківському секторі, яке сталося навесні 2023 р. в Сполучених Штатах і Швейцарії, є потужним нагадуванням про швидкість, з якою можуть бути виявлені вразливі місця, що лежать в основі фінансової системи. Європейський банківський сектор продемонстрував надзвичайну стійкість, але ця стійкість не повинна перетворюватися на самовдоволення. Дійсно, проблеми з банківською ліквідністю можуть посилитися, пролонгація облігацій із терміном погашення підштовхує витрати банків на ринкове фінансування, тоді як конкуренція за депозити, ймовірно, посилиться, що призведе до швидшого переоцінки депозитів. Приглушене економічне зростання та ознаки погіршення кредитної якості створюють ризики зниження доходів банків.

Тривалі нульові – і навіть від’ємні – процентні ставки, запроваджені після кризи суверенного боргу в ЄС (2011-2012 р.р.) і до кінця 2021 р., дозволили підприємствам, державам та залученим інвесторам брати необґрунтовані борги, роблячи їх вразливими до погіршення економічних і ринкових умов. У цьому відношенні підвищення відсоткових ставок для подолання високої інфляції ставить під сумнів стійкість державних і приватних боргів, а також стійкість фінансової системи протистояти викликам, які виникають на її шляху. Крім того, підвищена інфляція означає, що Національному банку, можливо,

доведеться утримувати ставки на вищому рівні таким чином, щоб збільшити спроможність позичальників погасити борг.

Крім того, небанківський фінансовий сектор – інвестиційні фонди, страхові компанії, хедж-фонди... – став дедалі важливішим за останні роки: кредити, надані не банками нефінансовим корпораціям Євразії (НФК), зросли з 15 % до 26 % усіх кредитів, наданих фінансовими установами з 2008 р. до кінця 2022 р. Зростаюча роль небанківських установ є можливістю диверсифікувати джерело фінансування і, таким чином, може допомогти забезпечити безперервне фінансування реальної економіки, але це також сприяє нові ризики та вразливі місця (наприклад, невідповідність ліквідності, синтетичний леверидж, який може посилити потрясіння та створити ризики переливу для банків, епізод стресу, оскільки небанківські банки недостатньо готові задовольнити великий попит на ліквідність). Нарешті, високий рівень взаємозв'язку між небанківськими фінансовими установами (НБФУ) і традиційними банками також може стати важливим каналом посилення фінансового стресу [2].

Таким чином, необхідні рішучі політичні дії та міжнародна співпраця, щоб подолати виклики фінансовій стабільності, спричинені останніми кризами, і зміцнити систему, щоб краще реагувати на майбутні кризи.

Література

1. Національний банк України URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/about>
2. Василь Фурман Фінансова стабільність: склалося краще, ніж прогнозували URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/01/19/708936/>